

A TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETI INTÉZKEDÉSEK.

Dr. Bakos-Kovács Kitti

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

DR. BAKOS-KOVÁCS KITTI PH.D.

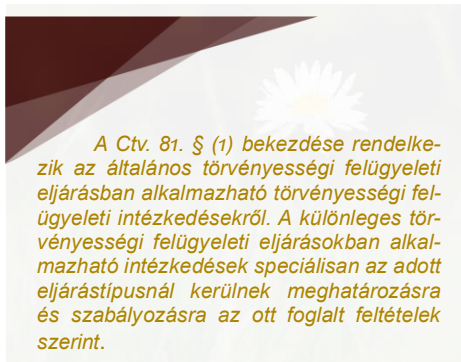
EGYETEMI ADJUNKTUS

Olvásólecke

Időtartás: 30 perc

1. A törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazásának általános elvei.
2. A törvényességi felügyeleti intézkedések.
3. A cég megszűntnek nyilvánítása.

1. A törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazásának általános elvei.

A törvényességi felügyeleti eljárás célja, hogy a **cégbíróság intézkedésével a cég törvényes működését kikényszerítse**. A cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárást *mindaddig köteles folytatni, amíg a törvényes helyzet helyre nem áll, legvégső esetben akként, hogy a cég megszűntnek nyilvánításáról határoz*. A törvény lehetővé teszi, hogy a cég megszűntnek nyilvánítását megelőzően, annak elkerülése és a törvényes működés helyreállítása érdekében a cégbíróság törvényességi felügyeleti intézkedés újbóli alkalmazása és kiszabása mellett dönthessen. A

BDT2014. 3166. szám alatt közzétett eseti döntés szerint a törvényességi felügyeleti eljárás során a lehetséges intézkedések közül a cégbíróságnak azt kell alkalmaznia, amelyik az adott esetben a **legalkalmasabb** a cég törvényes működésének a helyreállítására.

A cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárás megindítását elrendelő végzésében köteles tájékoztatni a céget arról, hogy ha a kérelemben foglalt törvénytörő működést nem szünteti meg, akkor törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazására kerül sor. A bírói gyakorlat szerint, amennyiben a cégbíróság végzésében konkrétan meghatározza, hogy a törvénytörő működés fenntartása esetén mely törvényességi felügyeleti intézkedés (pl. pénzbírság) alkalmazását rendeli el, akkor a végzésében megjelölt jogkövetkezményhez kötve van oly módon, hogy a megjelölt intézkedésnél súlyosabb szankciót nem alkalmazhat. A cég a végzésben foglalt jogkövetkezmény ismeretében, azzal számolva dönthet arról, hogy a jogsértést a cégbíróság felhívása alapján megszünteti-e.¹

Magában a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatása iránti *kérelemben nem szükséges meghatározni*, hogy a cégbíróság milyen intézkedést alkalmazzon a céggel szemben. Amennyiben a kérelmező megjelöli, hogy mely törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazását kéri, a cégbíróság számára ez nem jelent kötöttséget a kérelemben megjelölt intézkedés elrendelésére nézve.² A cégbíróság joga eldönteni, hogy a Ctv. 81. § (1) bekezdésében meghatározott intézkedések közül melyiket tartja a legalkalmasabbnak azt a célt szem előtt tartva, hogy a cég a törvénysértő működést helyreállítsa.³

A törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazásának előfeltétele, hogy a cég a cégbíróság felhívása ellenére nem állítja helyre a törvényes működését.

A törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazása során a Ctv. 81. § (1) bekezdése *nem takar törvényi sorrendiséget* arra vonatkozóan, hogy a cégbíróság a törvényben meghatározott intézkedéseket csak az ott felsoroltak szerinti sorrendben alkalmazhatja. Szintén *nem köteles* a cégbíróság először enyhébb jogkövetkezmény alkalmazására, ebből fakadóan *fokozatosság betartására*. A bírói gyakorlat számára a **zsinórmérce** az, hogy a törvényben foglalt törvényességi felügyeleti intézkedések közül **az eset összes körülményét figyelembe véve mely intézkedés a legalkalmasabb arra, hogy a cég jogszerű működését elősegítse**.⁴

A törvényes működés helyreállítása érdekében a cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárásra okot adó körülménytől, valamint a jogsértés súlyától függően alkalmazhatja valamely, a törvényben meghatározott törvényességi felügyeleti intézkedéseket, azaz **a jogsértés súlyával arányban álló szankciót** kell kiszabnia. A cégbíróság a fokozatosság betartására nem köteles, azaz a jogszabály nem ír elő arra vonatkozó törvényi kötelezettséget, hogy az enyhébb intézkedés alkalmazása előfeltétele a súlyosabb jogkövetkezmények kiszabásának, azt azonban figyelembe A törvényességi felügyeleti intézkedések alkalmazása **együttesen is** megtörténhet, míg **a pénzbírság kiszabására ismételten** is sor kerülhet.

HATÁRIDŐ

A törvény határidőt szab a törvényességi felügyeleti intézkedések alkalmazására a cégbíróság részére. Amennyiben a cég a felhívás ellenére sem szünteti meg a törvénysértő működést, akkor a cégbíróság **az eljárás megindításától számított legkésőbb kilencven napon belül** köteles valamely törvényességi felügyeleti intézkedést alkalmazni azzal, hogy a jogszabálysértő helyzet vagy állapot kiküszöbölésére felhívó végzés kiadásától a végzésben meghatározott határidő lejártáig eltelt időt ezen határidő számítása során nem lehet figyelembe venni. A törvény *további időbeli korlátot* ír elő akkor, amikor úgy rendelkezik, hogy *az egyes jogerős törvényességi felügyeleti intézkedések között hat hónapnál hosszabb idő nem telhet el*.

A cégbíróság a törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazása mellett jogosult **a jogsértő cégjegyzéki adatot törölni a cégnyilvántartásból**. A cégjegyzéki adat hivatalból történő törlésére mind a kérelemre, mind pedig a hivatalból indult törvényességi felügyeleti eljárás esetén lehetősége van a cégbíróságnak. A jogsértő cégjegyzéki adat törlése nyomán azonban **nem biztos, hogy megszűnik a cég törvénysértő működése**, így a cégjegyzéki adat hivatalból történő törlése adott esetben **nem helyettesíti** a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását, törvényességi felügyeleti intézkedések alkalmazását.

Például: a rendelkezésre álló cégiratokból megállapítható, hogy a cég határozott időtartamra szóló székhelyhasználati jogosultsága megszűnt. A cégbíróság a székhelyre vonatkozó jogsértő cégjegyzéki adatot törölheti a cégnyilvántartásból, azonban bejegyzett székhely hiányában a cég nem működhet törvényesen, amely jogsértő helyzet orvoslására törvényességi felügyeleti eljárást kell lefolytatni, törvényességi felügyeleti intézkedést alkalmazni. Ha az új székhely bejelentésére nem kerül sor, akkor a cégbíróság a cég megszűntnek nyilvánításáról határoz.

2. A törvényességi felügyeleti intézkedések.

pénzbírság

A cégbíróság a *céggel*, annak *vezető tisztségviselőjével*, valamint a *minősített többséget biztosító befolyás megszerzőjével* szemben alkalmazhat **pénzbírságot**. Pénzbírság kiszabására a szervezeti képviselővel szemben akkor van lehetőség, ha a törvényességi felügyeleti eljárásra a vezető tisztségviselő adott okot (például nem terjesztett elő valamely cégjegyzéki adatot érintő változásbejegyzési kérelmet). A minősített többséget biztosító befolyás megszerzőjével szemben akkor alkalmazható ezen jogkövetkezmény, ha a befolyás megszerzésére vonatkozó bejelentési kötelezettségét késedelmesen teljesíti vagy elmulasztja. A cégbíróság *ugyanazon jogsértő helyzet miatt* nem sújthatja a céget, valamint annak vezető tisztségviselőjét is pénzbírsággal. A pénzbírság kiszabása ugyanazon törvényességi felügyeleti eljárás keretein belül *ismételten* is lehetséges.

a cég határozatának megsemmisítése

szükség esetén új határozat meghozatalára kötelezés

A cégbíróság **megsemmisíti** a cég valamely szerve által hozott jogszabálysértő vagy a cég létesítő okiratába ütköző **határozatot**. Ezen törvényességi felügyeleti intézkedéssel *bármely, a cég belső szerve által hozott (i) jogszabálysértő vagy (ii) a létesítő okirat rendelkezéseibe ütköző határozat* megsemmisítésére sor kerülhet. A megsemmisített határozat nem vált ki joghatásokat, annak végrehajtása nem lehetséges. A cégbíróság mérlegelésétől és az eset összes körülményétől függően a határozat megsemmisítése mellett **szükség esetén új határozat meghozatalának kötelezettsége** írható elő a cég számára, amelyre megfelelő határidőt szab a cégbíróság. Ezen utóbbi jogkövetkezmény cégbíróság általi előírása azonban nem törvényi kötelezettsége a törvényességi felügyeleti eljárást lefolytató cégbíróságnak, hanem az eset összes körülményét mérlegelve akkor rendelkezhet róla, ha úgy ítéli meg, hogy a jogsértő helyzet orvoslásához vagy a társaság további működésének biztosításához szükséges új határozat meghozatala. Amennyiben a cégbíróság rendelkezik arról, hogy a céget új határozat meghozatalára kötelezi, akkor a határozat meghozatalára *megfelelő határidőt* kell tűznie a cég számára.

legfőbb szerv összehívása

Ha a cég törvényes működése akként állítható helyre, hogy annak legfőbb szerve valamely kérdésben döntést hoz, akkor a cégbíróság **összehívja a cég legfőbb szervét**.⁵ A legfőbb szerv összehívása során a cégbíróságnak be kell tartania azokat a szabályokat, amelyeket az adott cégformára irányadó anyagi jogi jogszabály a legfőbb szerv döntéshozatalának előkészítésére vonatkozóan meghatároz. A törvényes működés biztosítására akként is lehetőség van, hogy a legfőbb szerv összehívásának a végrehajtására a cégbíróság ezen törvényességi felügyeleti intézkedés keretei között – a cég költségére – *megfelelő személyt vagy szervezetet rendel ki*. A törvény nem határozza meg pontosan, hogy mely személyek jogosíthatók fel a cég legfőbb szervének az összehívására; ilyenek tekinthető például a tag, a vezető tisztségviselő vagy a kérelem benyújtója. A legfőbb szerv összehívásának és döntéshozatalának *költségei* – függetlenül attól, hogy a cégbíróság maga hívja össze a legfőbb szervet vagy mást jogosít fel erre – *a céget terhelik*.⁶

Ha a cég törvényes működése másként nem biztosítható, akkor a cégbíróság **felügyelőbiztos** kirendeléséről határozhat. A felügyelőbiztos kirendelésének *időtartama nem haladhatja meg a kilencven napot*, meghosszabbításra nincsen lehetőség. A felügyelőbiztos kirendelése *kivételes eszköz* a cégbíróság számára, melynek alkalmazására akkor kerül sor, ha a cég jogsértő működése bonyolult, összetett okokra vezethető vissza. A felügyelőbiztos *feladatkörét* a cégbíróság a kirendelésről rendelkező *végzésében határozza meg*; általánosságban elmondható, hogy feladata – a cég belső autonómiájába helyezkedve – minden olyan intézkedés megtétele, amellyel a cég jogszerű működése helyreállítható.

Feladatkörét a felügyelőbiztos a cégbíróság végzésében meghatározottak szerint gyakorolhatja az abban foglalt időbeli keretek között; tevékenységét *díjazás* ellenében látja el.⁷ Tevékenysége *a vezető tisztségviselő jogköréhez képest* még abban az esetben is *korlátozott*, ha a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására az a tény adott okot, hogy a cégnek nincsen szervezeti képviselője. A felügyelőbiztos *korlátozott ügyletkötési képességgel* rendelkezik, hiszen szerződés megkötésére, követelés elismerésére, valamint jogról való lemondásra csak akkor jogosult, ha kirendelésére a cég valamely tagja kérelmére került sor és a céget nyilvánvaló károsodástól óvja meg. A továbbiakban a Ctv. rendelkezéseit ismertetjük a felügyelőbiztos tevékenységére vonatkozóan, amely keretek között a cégbíróság végzésében jogosult meghatározni az eset összes körülményének figyelembe vételével azt, hogy a felügyelőbiztos milyen jogosítványok illetik meg.

A törvény az alábbiak szerint differenciál:

a) Amennyiben a cég *rendelkezik szervezeti képviselővel* (vezető tisztségviselővel), akkor a felügyelőbiztos munkája a szervezeti képviselő feladat-ellátását *segíti*. A cég szervezeti képviselője jogkörét csak a felügyelőbiztos részére biztosított jogok sérelme nélkül gyakorolhatja. A felügyelőbiztos tevékenysége ellátása során a cég tagjaitól, munkavállalóitól felvilágosítást kérhet, a cég üzleti titkait köteles megőrizni, valamint tevékenysége keretében tudomására jutott információkról csak a cégbíróságot tájékoztatja. A cégbíróság felé tevékenységéről beszámolási kötelezettség terheli.

b) Ha a törvényességi felügyeleti eljárás azért indult meg, mert *a cégnek nincsen szervezeti képviselője*, abban az esetben a felügyelőbiztos *a vezető tisztségviselő jogkörét gyakorolja*. A felügyelőbiztos kirendelésével a cégbíróság a felügyelőbiztos a cég képviseletére jogosultak közé jegyzi be a cégnyilvántartásba.

c) A felügyelőbiztos jogköre függ attól is, hogy *kinek a kérelmére történt kirendelése*. Ha a felügyelőbiztos kirendelése *a cég tagja kérelmére történt*, a cégbíróság biztosíthat a felügyelőbiztos számára a *cég belső működéséhez tartozó olyan jogosultságot* is, hogy betekinthesse a cég könyvvezetésébe, szerződéseit, pénzforgalmi számláit megvizsgálhassa, valamint megtegye a halaszthatatlan intézkedéseket. E tekintetben, ha a céget nyilvánvaló károsodástól óvja meg, akkor a felügyelőbiztos jogosult szerződéskötésre, követelés elismerésére, valamint jogról való lemondásra.

3. A cég megszűntnek nyilvánítása.

A cégbíróság számára a törvény mintegy legsúlyosabb szankcióként biztosítja, hogy a törvényt sértő működést folytató céget tevékenységétől eltiltsa és megszűntnek nyilvánítsa.

A megszűntnek nyilvánítás *előfeltétele* (i) egyrészt, hogy a cég a kiszabott törvényességi felügyeleti intézkedés(ek) ellenére sem állítja helyre jogszerű működését,⁸ (ii) másrészt a megszűntnek nyilvánítást tartalmazó határozat meghozatalára már a cég számára megküldött felhívást követően is sor kerülhet, ha a cégbíróság úgy ítéli meg és alappal feltételezhető, hogy a további törvényességi felügyeleti intézkedések előreláthatólag nem vezetnek eredményre.⁹

Amennyiben a cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárásban a cég megszűntnek nyilvánításáról határoz, egyben intézkedik **a cég jogutód nélkül történő megszűnéséhez** kapcsolódó, a vagyoni viszonyainak rendezését szolgáló **eljárás elrendelése** iránt.¹⁰ A cég megszűnésére az anyagi és eljárási jogszabályok szerint meghatározott végelszámolási, felszámolási vagy kényszertörlési eljárás lefolytatását követően, a cég cégjegyzékéből történő törlésével kerül sor.

Felhasznált irodalom és amelyet még további olvasásra ajánlunk

Gál Judit – Vezekényi Ursula „Cégjogi kalauz 2009” (hvgorac; Budapest; 2009.)

Bánki-Horváth Mária – Bodor Mária Zsuzsanna – Gál Judit – Koday Zsuzsanna – Rózsa Éva – Vezekényi Ursula „Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényhez [online] – Ctv. 88. §-ához 2. cím” (Wolters Kluwer; Budapest; 2015; <http://uj.jogtar.hu/>)

Bodnár Zsuzsanna - Fézer Tamás - Metzinger Péter - Osztovis András „A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) kommentárja” (Opten Kiadó; Budapest; 2015.)

Auer Ádám – Bakos-Kovács Kitti – Papp Tekla „Jogtár Navigátor - Gazdasági társaságok modul” (távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok, online szolgáltatások és más dinamikus dokumentumok; Wolters Kluwer; Budapest; 2014.; uj.jogtar.hu)

Végjegyzetek

¹ BH2002. 449.

² BH1997. 306.

³ BH2002. 449.

⁴ BDT2014. 3166.

⁵ BDT2017. 3781.

⁶ Nem törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazására kerül sor akkor, ha a cég legfőbb szervének cégbíróság általi összehívására más, anyagi jogszabályban biztosított jogalapon kerül sor. Például: legfőbb szerv ülésének összehívása a kisebbség kérésére a Ptk. 3:103. §-a alapján.

⁷ A felügyelőbiztos kirendelésével kapcsolatos költségviselésre vonatkozóan lásd: Ctv. 83. §

⁸ Például: BDT2018. 3893.; BDT 2020. 4159.; BDT2015. 3367.

⁹ A végzésnek tartalmaznia kell annak indokait, hogy miért tartja a cégbíróság alappal feltételezhetőnek, hogy további törvényességi felügyeleti intézkedések alkalmazásától nem várható eredmény: BDT2010. 2182.

¹⁰ Lásd erre vonatkozóan részletesen: Ctv. 84. § (1) bek.; Gál Judit – Vezekényi Ursula i.m. 425-426. pp.; A kötelező jelleggel lefolytatott megszűnési eljárások típusai In: Auer Ádám – Bakos-Kovács Kitti – Papp Tekla i.m.